

V

24. 6. 2011

SEJNI ZAPISI DRŽAVNEGA ZBORA

SLAVNOSTNA SEJA OB DNEVU DRŽAVNOSTI

(24. junij 2011)

UVOD

Protokolarna pravila Državnega zbora določajo, da Državni zbor priredi slavnostno sejo ob dnevu državnosti 25. junija in ob dnevu samostojnosti in enotnosti 26. decembra. Slavnostna seja traja največ pol ure. Govorniki na slavnostni seji so predsednik in podpredsedniki Državnega zbora. Na sejo so vabljeni visoki predstavniki Republike Slovenije in diplomatski predstavniki. Javnost lahko spremlja slavnostno sejo preko televizijskih in spletnih prenosov.

Vsebina seje postane pregledno dostopna v obliki sejnega zapisa.

Državni zbor slavnostno sejo zvočno posname. V uredništvu sejnih zapisov se ob poslušanju zvočnega posnetka preveri avtentičnost zapisanega, besedilo pa se uredi v skladu s strokovnimi merili prenosa govorjene besede v zapisano. Takšno preverjeno in jezikovno urejeno besedilo se izda v publikaciji Sejni zapisi Državnega zbora. Sejni zapis slavnostne seje vsebuje vabilo na slavnostno sejo in besedilo seje, zapisano v prvi osebi.

Sejni zapisi so zgodovinski dokument in vir za preučevanje parlamentarne zgodovine, tradicije, predstavniške demokracije in jezikovne kulture.

Sejni zapisi Državnega zbora. Slavnostna seja ob dnevu samostojnosti in enotnosti (24. junij 2011)

Pripravil: Dokumentacijsko-knjižnični oddelek

Urednici: Tatjana Mirt-Kavšek, mag. Vesna Moličnik

Izdajatelj: Državni zbor

Naslov: Šubičeva 4, 1102 Ljubljana

Telefon: +386 1 478 94 00

Leto izida publikacije: 2011

www.dz-rs.si

VABILO

Predsednik Državnega zbora Republike Slovenije

Vas

Ob dnevu državnosti

vabi

na slavnostno sejo Državnega zbora Republike Slovenije

v petek, 24. junija 2011, ob 20. uri

v veliki dvorani Državnega zbora, Šubičeva 4, Ljubljana.

Vabilo velja za eno osebo

Vstop z vabilom

Državni zbor **V. mandat**

Slavnostna seja ob dnevu državnosti **24. junij 2011**

Slavnostni govornik: dr. Pavel Gantar.....predsednik Državnega zbora

Slavnostna seja se je začela 24. junija 2011 ob 20.02.

/ slovenska himna – S. Premrl: Zdravljica/

DR. PAVEL GANTAR: Spoštovani visoki gostje, cenjene poslanke in poslanci, spoštovani diplomatski zbor, cenjene državljanke in državljani!

Začenjam slavnostno sejo Državnega zbora ob dnevu državnosti in ob 20. obletnici samostojnosti Republike Slovenije. Dovolite mi, da ob tej posebej svečani priložnosti nagovorim ta visoki zbor in javnost.

Spoštovani predsednik Republike Slovenije dr. Danilo Türk, cenjeni predsednik Vlade gospod Borut Pahor, cenjeni predsednik Državnega sveta mag. Blaž Kavčič, spoštovani predsednik Ustavnega sodišča dr. Ernest Petrič, spoštovani predsednik Vrhovnega sodišča gospod Branko Masleša, cenjene ministrice in ministri, spoštovane kolegice in kolegi poslanci, cenjeni diplomatski zbor, spoštovani visoki gostje, državljanke in državljani!

So datumi in so dnevi, ob katerih se zgosti zgodovina. Pa naj to velja za življenje posameznika, mesta, naroda ali države. 25. junij 1991 je dan, ki je dobil ime – dan državnosti - in ob katerem se je zgodila slovenska zgodovina. Je dan, ki je v zadnjih dvajsetih letih postal simbolna točka in presečišče teženj in sanj slovenskega naroda po svobodi in samostojnosti.

Na ta dan so vsi zbori Skupščine Republike Slovenije sprejeli Temeljno ustavno listino o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije. S tem je Republika Slovenija dokončno prekinila državno-pravne vezi s Socialistično federativno republiko Jugoslavijo in se vzpostavila kot suverena država. Spominjamo se slovesnega in vznesenega vzdušja dan pozneje, ko se je na Trgu republike dvignila slovenska zastava. Spominjamo se znamenitih besed, ki so bile izrečene. Toda še preden se je poleglo slavje in ko so zadnji gostje še zapuščali lokale, kjer so nazdravili novi državi, so zahrumeli tanki, da bi zatrli in onemogočili mlado državo. Državnost Slovenije je bila razglašena, toda bitka zanjo se je šele začela.

Sledili so dnevi odpora, poguma in odločnosti, ki so jugoslovansko vojsko vodili v poraz, saj ni dosegla zastavljenih ciljev in prevzela nadzora nad mejo in institucijami. Kasnejša pogajanja ob pomoči mednarodne skupnosti so prinesla razplet, ki smo ga hoteli in pričakovali – 25. oktober in dokončen umik jugoslovanskega vojaštva. Na nek način bi celo lahko dejali, da se je 25. junij 1991 končal 25. oktobra, poznejša priznanja držav, konec leta 1991 in v začetku leta 1992, so bila samo še logičen nasledek dneva, ki ga danes slavimo kot dan državnosti. Pot do tega veličastnega dne ni bila lahka. Od plebiscitarne odločitve pa do razglasitve dneva državnosti je bilo treba postoriti veliko dela. Kronisti tedanjega časa z večjo ali manjšo naklonjenostjo opisujejo dileme osamosvojitvenega procesa, pa tudi strah pred negotovostjo, ki jo bo prinesla uveljavitev dejanske samostojnosti in državnosti. Bilo je tudi oklevanje a na drugi strani pozivi k roko hitrskemu ukrepanju. Prevladal je razum in zavedanje tedanje oblasti, da se ne sme zgoditi niti najmanjša napaka. Poznejši dogodki so pokazali, da je bilo delo dobro opravljeno, zato vsem tistim, ki so nosili breme in odgovornost za proces dejanske osamosvojitve, velja izreči toliko bolj danes vse priznanje in hvaležnost za to.

Spoštovani, danes, ko je državnost Slovenije samoumevna, velja vendarle spomniti, da naša tedanja prizadevanja za lastno državo vsaj v začetku niso naletela na brezpogojno odobravanje, pravzaprav so bila sprejeta hladno in dokaj zadržano. Realnost vojne je spremenila razpoloženje evropske in svetovne javnosti in tako tudi politike. Spomnimo se prevladujočih tonov v zapisih svetovnih medijev tedanjega časa, ko so kar po vrsti konflikte v tedanji Jugoslaviji tolmačili kot bitko "nacionalizmov", ki naj bi bila v funkciji preživetja nacionalnih partijskih političnih elit.

Toda v bistvu je vendarle šlo za to, da se je nova demokratično konstituirana politika v Sloveniji soočila s centralizirano enopartijsko centralno oblastjo in politično hegemonijo. Boj za samostojno Slovenijo ni bil boj za kakršno koli Slovenijo, ampak za Slovenijo kot demokratično državo in za

Slovenijo kot odprto družbo. Zato nekdanje Jugoslavije nismo zapustili kot nacionalisti, ampak smo jo zapustili kot demokrati. In mislim, da moramo biti na to ponosni.

Zato po mojem trdnem prepričanju korenin slovenske samostojnosti in državnosti ne smemo iskati samo v nacionalnem samozavedanju, ki ga opredeljuje jezik, kultura, tradicija in zgodovina, pač pa tudi v prizadevanju, da si vsakdo uredi življenje po lastni meri in sposobnostih – skupaj in v sobivanju z drugimi; ali z drugimi besedami – po svobodi, prostosti in enakosti pred zakoni, ki so plod naše skupne volje, dogovarjanja in iskanja soglasja o najboljših rešitvah. V tej luči se mi zdi pomembno poudariti nastajanje civilne družbe v Sloveniji v poznih sedemdesetih in skozi vsa osemdeseta leta prejšnjega stoletja. Razvoj civilne družbe je vzpostavil celo vrsto alternativnih institucij in gibanj, v katerih in skozi katere so se artikulirale sprave nepolitične in celo antipolitične zahteve in pobude, ki so postopoma spreminjale javni prostor v Sloveniji in bistveno vplivale na nastajajoči javni diskurz in javno mnenje. Ta vzpon civilnosti je bil povezan s težnjo po avtonomiji posameznih življenjskih sfer, z odporom proti politični kolonizaciji vsakodnevnega življenja in s spoznanjem, da se je v odsotnosti možnosti za svobodno javno udejstvovanje treba organizirati mimo države in njene institucionalne enopartijske politike. Zato ni naključje, da so se prve oblike civilnodružbenega angažiranja pojavile prav ob nastopu panka, saj je bila javna artikulacija nezadovoljstva in brezupa ob koncu sedemdesetih let možna prav skozi glasbo, kot najbolj "nepolitično" obliko protesta. Intelektualni angažma ob javni obrambi novih alter-kulturnih form, nastop mirovniškega gibanja kot odgovora na militarizacijo jugoslovanske družbe v posttitovskem obdobju, krepitev gibanja zelenih, nastop novih socializacijskih form, med drugim tudi gejevskega in lezbičnega, je postopoma ustvarjal neko drugo družbo in življenje v njej je potekalo mimo individualnih in institucionalnih okvirov tedanjega rigidnega sistema. Izjemno pomembno pa je bilo tedanje postopno osamosvajanje medijskega prostora. Najprej Radio Študent, ki je bolj po srečnem naključju preživel zatrtje študentskega gibanja slabo desetletje prej, in zatem Mladina, Teleks, Naši razgledi, Problemi, Časopis za kritiko znanosti in navsezadnje tudi Kmečki glas in seveda Nova revija.

V procesu oblikovanja civilne družbe so pomembno vlogo odigrale tudi profesionalne in stanovske organizacije. "Pisateljska ustava", ki je nastala pod okriljem Društva slovenskih pisateljev in ob sodelovanju Slovenskega sociološkega društva, je poleg 57. številke Nove revije gotovo predstavljala eno prvih in eksplicitnih političnih artikulacij zahteve po svobodi, demokraciji in samostojnosti. Vsekakor lahko trdimo, da smo imeli proti koncu osemdesetih let na Slovenskem opravka z živahno, ustvarjalno in raznoliko civilno družbo, ki je bila različna po motivih in načinih organiziranja, hkrati pa povezana v zahtevah po svobodi in avtonomiji.

Svoj vrhunec je tedanje civilnodružbeno angažiranje doseglo z ustanovitvijo Odbora za človekove pravice, ki je nastal kot odziv na "proces

zoper četverico". V Odboru se je združilo več deset tisoč posameznikov in posameznikov ter več kot tisoč kolektivnih članov. Z zborovanjem na Kongresnem trgu 21. junija leta 1988 v podporo četverici so bile jasno artikulirane tudi politične zahteve po omejitvi vojaške oblasti ter po zagotovitvi svobode govora z zahtevo po črtanju razvpitega 133. člena Kazenskega zakonika in s tem za ukinitev verbalnega delikta. In navsezadnje, demokratični prehod, ki se je zgodil v letih 1989 in 1990 s prvimi svobodnimi, večstrankarskimi volitvami, je nepovratno utrpl pot v samostojnost in državnost Slovenije.

Spoštovani! Zakaj je bil potreben ta izlet v našo nedavno preteklost? Najprej zato, ker sem želel poudariti, da je naša državnost povezana s svobodo in demokratičnim preoblikovanjem oblasti, in zato, ker so nekatera spoznanja, kljub temu da živimo v samostojni državi s pluralistično politiko in pluralističnim političnim sistemom, z mehanizmi omejevanja in samoomejevanja oblasti še vedno aktualna. V današnjem kriznem času še toliko bolj. Zgodovina nas opozarja in svari!

Takšno svarilo je gotovo, da ne smemo podleči skušnjavi po vseobsežnosti politike in poskusom njenega poseganja v zasebne in celo intimne sfere naših sodržavljank in sodržavljancev, da ne smemo ideologizirati naših medsebojnih razlik, ampak omogočati dostojno in enakopravno življenje vseh. Koncept človekovih pravic in svoboščin, ki je vtkan v našo ustavo, nam tega preprosto ne dovoljuje. V zadnjih dvajsetih letih se nam je v samostojni Sloveniji zgodilo veliko dobrih stvari, pa tudi nekatere slabe, ki jih nismo želeli in ne pričakovali. Nedvomno danes živimo bolje kot pred dvajsetimi leti, vendar to ne velja za vse. Čas krize je še bolj grobo kot sicer razkril senčne plati družbenih in gospodarskih sprememb, ki se jih nismo nadejali, kot na primer zlorabe javnih funkcij za zasebne koristi ter oblikovanje neformalnih omrežij za izvajanje političnih vplivov na pomembne javne odločitve; da ne govorim o spornih menedžerskih prevzemih, ki so spravili v propad veliko podjetij in v obup številne delavke in delavce.

Ampak pomembno je to, da takšna dogajanja in pojavi ne ostanejo prikriti. Pri tem igrajo ključno vlogo tudi neodvisni in avtonomni mediji. Čas izpred dvajsetih let naj nam bo pri tem ne le svarilo, ampak tudi za zgled. Zaupanje v državo in njeno politiko pa bo odvisno le od tega, ali se institucije, ki utelešajo prizadevanja za skupno dobro, učinkovito in hitro odzivajo na poskuse "ugrabitve države" za koristi nekaterih ter obenem v škodo vseh. Vrniti se moramo k osnovni opredelitvi politike, namreč, da je to upravljanje z javnimi zadevami v korist vseh, pri čemer moramo znati vzpostaviti mehanizme, ki bodo opredelili skupno dobro in skupno korist, tako da bomo poskrbeli najprej za tiste, ki si sami najteže pomagajo.

V tem pomenu Slovenija potrebuje nov družbeni dogovor, dogovor, ki bo temeljil na vrednotah, vpisanih v tradicijo ne tako davnih in oddaljenih prizadevanj za samostojnost, državnost in demokratično preobrazbo. Pri tem moramo veliko truda in tenkočutnosti vložiti v spodbujanje in vodenje odprtega, strpnega in vključujočega družbenega dialoga – vsakdo ima pravico in naj

dobi možnost sodelovati v javnih zadevah. Tudi danes morajo biti dovoljene sanje in veliko novih dni je še pred nami. Izzivi časa so drugačni kot tisti pred dvajsetimi leti, toda niso nič manjši in nič manj pomembni kot tedaj. Prepričan sem, da jih bomo zmogli.

Spoštovani, iskrene čestitke ob dnevu državnosti! Hvala lepa.

/ aplavz/

Spoštovani gostje, državljanke in državljani, vabim vas k ogledu umetniškega programa.

/Umetniški program/

Snovalcem in izvajalcem umetniškega programa ter službam Državnega zbora se zahvaljujem za pripravo te čudovite obeležitve 20. rojstnega dne naše domovine.

Prisotnim gostom ter vsem državljanke in državljanom čestitam ob državnem prazniku, dnevu samostojnosti!

S tem zaključujem slavnostno sejo Državnega zbora.

Prisotne goste vabim na krajši sprejem v preddverju velike dvorane.

Hvala lepa in lep večer.

/ aplavz/

Seja je bila zaključena 24. junija 2011 ob 20.35.